

İBN TEYMIYYE'DEN 20 SÖZ

Hayatımıza yön veren,
kalplerimizi ıslah eden, yolumuzu aydınlatan
20 değerli söz...

AKİDEYE
DAİR SÖZLER

KALBE DAİR
SÖZLER

İBADETE DAİR
SÖZLER

HAYATA DAİR
SÖZLER

“İbn Teymiyye, sahih akîdeye, Allah’a kulluğa,
kalbin ıslahına ve doğru yaşama dair bizlere
çok değerli nasihatler bırakmıştır.”

UBEYDULLAH ARSLAN
İSLAM DAVETÇİSİ

SABIR VE YAKÎN İLE DİNDE İMAMET ELDE EDİLİR

İbn Teymiyye şöyle der:

“Sabır ve yakîn ile dinde
imamet elde edilir.”

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 3/358.

İZAH

Selefin menhecinde **imâmetü’-d-dîn**, yalnızca ilim ve çok söz söylemekle elde edilmez. Kul, **Kitap ve Sünnet’e ittibâ**, hak üzere **istikamet ve sabır**, Allah’ın âyetlerine karşı **yakîn** sahibi olmalıdır. **Şüpheler yakîn** ile, **şehvetler sabır ile** defedilir. Böylece kişi hevâya ve bid‘ate değil, vahye tâbi olur ve hak üzere sebat eder. Sabır, Allah’ın emirlerine bağlı kalmak, günahlardan uzak durmak ve imtihanlar karşısında istikameti terk etmemektir. **Yakîn** ise Allah’ın vaadine, vahye ve hakka şüphe karıştırmadan sağlam bir imanla bağlanmaktır.

DELİL

“Sabrettikleri ve âyetlerimize kesin olarak
inandıkları zaman, içlerinden emrimizle
doğru yolu gösteren önderler kıldık.”

İbn Teymiyye şöyle der:

“Kul daima Allah’ın şükretmesi gereken bir nimeti ile istiğfar etmesi gereken bir günahı arasındadır.”

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 10/88.

İZAH

Selefin menhecinde kul, **ubûdiyyet** hâinden hiçbir zaman çıkmaz. Kendisine ulaşan nimetleri kendi gücünden bilmez; onları Allah’tan bilir ve **şükür** ile karşılar. İşlediği günah ve kusurları ise hafife almaz; **tevbe** ve **istiğfar** ile Rabbine döner. Böylece mümin, nimet karşısında **şükrü**, masiyet karşısında **istiğfarı** terk etmez; **ucub** ve **gafletten** uzak durarak Allah’a karşı **iftikârını** muhafaza eder. Bu bilinç, kişiyi hem nankörlükten hem de günahlarda ısrar etmekten korur ve kulluk yolunda dengede tutar.

DELİL

**“Beni anın ki Ben de sizi anayım.
Bana şükredin, nankörlük etmeyin.”**

Bakara, 2/152.

TEMEL KAVRAMLAR

Ubûdiyyet:
Kulluk

Şükür:
Nimeti Allah’tan
bilip O’na itaat etmek

İstiğfar:
Allah’tan
bağışlanma dilemek

İftikâr:
Allah’a muhtaçlığını
bilmek

Ucub:
Kişinin kendini
beğenmesi

İbn Teymiyye şöyle der:

“İbadet; Allah’ın sevdiği ve razı olduğu bütün zahirî ve bâtınî söz ve amelleri kapsayan bir isimdir.”

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 10/149.

İZAH

Selefin anlayışında **ibadet**, yalnız namaz, oruç ve hac gibi belirli amellerden ibaret değildir. **Ubûdiyyet**, kulun zahirini ve bâtınını bütünüyle Allah’a teslim etmesidir. Dua, havf, recâ, tevekkül ve muhabbet gibi **amellerü’l-kulûb** da ibadettir. Bu sebeple ibadetin sahih olması için **ihlâs** ile yalnız Allah’a yönelmesi ve **ittibâ** ile Resûlullah’ın sünnetine uygun olması gerekir. İbadet, kulun hayatının tamamını kuşattan bir hakikattir; söz, amel, niyet ve hâl bakımından Allah’ın rızasına uygun olan her şey ibadet kapsamına girer.

DELİL

“De ki: Şüphesiz benim namazım, kurbanım, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi Allah içindir.”

En‘âm, 6/162.

TEMEL KAVRAMLAR

Ubûdiyyet:
Kulluğun bütünü

Amellerü’l-Kulûb:
Kalbin amelleri

İhlâs:
İbadeti yalnız
Allah’a tahsis etmek

İttibâ:
Sünnete uymak

Havf ve Recâ:
Allah’tan korkmak
ve O’ndan ümit etmek

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Kul, kulluğunu
gerçekleştirdikçe kemali artar
ve derecesi yükselir.”**

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 10/176.

İZAH

Selefin anlayışında kulun gerçek **kemâli**, makam, şöhret veya insanların övgüsünde değil; **tahkîku’l-ubûdiyye**, yani Allah’a kulluğu hakkıyla gerçekleştirmesindedir. Kul **tevhid** ve **ihlâs** üzere Rabbine boyun eğdikçe, **ittibâ** ile Sünnet’e bağlandıkça ve nefsini hevâdan uzaklaştırdıkça **ubûdiyyeti** kuvvetlenir. Allah katındaki yükseliş, nefsin büyümesiyle değil; Allah karşısında **iftikâr**, **inkıyâd** ve **teslimiyetin** artmasıyla gerçekleşir. Kişi, kullukta ne kadar samimi ve sebatkâr olursa, Allah katında derecesi o kadar yükselir.

DELİL

**“Allah katında sizin en değerliniz,
O’na karşı takvâsı en fazla olanınızdır.”**

Hucurât, 49/13.

TEMEL KAVRAMLAR

Tahkîku’l-Ubûdiyye:
Kulluğu gerçekleştirmek

İhlâs:
Dini Allah’a hâlis kılmak

İttibâ:
Sünnete uymak

İnkıyâd:
Allah’ın hükmüne
boyun eğmek

İftikâr:
Allah’a muhtaçlığını
bilmek

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Kalp, bütün mahlûkattan
ancak Allah onun Mevlâsı
olduğunda müstağni olabilir.”**

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 10/196–198.

İZAH

Selefin anlayışında kalbin gerçek **gınâsı**, mahlûka bağlanmakta değil, yalnız Allah’a yönelmektedir. Kul **tevhid** ve **ihlâsı** tahkik ettikçe kalbi yaratılmışlara kulluktan kurtulur; **tevekkülünü**, **recâsını** ve râğbetini Rabbine tahsis eder. Bu, **iftikâr ilallah** hakikatidir: Kul Allah’a olan mutlak ihtiyacını bilir, buna karşılık mahlûktan kalben **istiğnâ** eder. Kalbin hürriyeti, sebepleri terk etmekte değil; sebeplere değil, **Müsebbib’e** bağlanmaktadır. Böylece kalp, insanlara, sebeplere ve dünyaya muhtaç olmaktan kurtulur; yalnız Allah’a dayanır ve O’nunla huzur bulur.

DELİL

“Allah kuluna yetmez mi?”

Zümer, 39/36.

TEMEL KAVRAMLAR

Gınâ:

Kalbin Allah ile zenginleşmesi

İftikâr ilallah:

Allah’a mutlak muhtaçlık

İstiğnâ:

Mahlûka kalben muhtaç olmamak

Tevekkül:

Kalbin Allah’a dayanması

Müsebbib:

Sebepleri yaratan Allah

İbn Teymiyye şöyle der:

“Kulun dini Allah’a ihlâsı güçlendikçe, kulluğu kemale erer ve mahlûkata karşı istiğnası artar.”

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 10/198.

İZAH

Selefin anlayışında **ihlâs**, **ubûdiyyetin** aslındandır. Kul **tecrîdü’t-tevhid** ile kastını, rağbetini ve ibadetini yalnız Allah’a tahsis ettikçe kalbi mahlûkun övgü ve teveccühünden kurtulur. **İhlâsü’d-dîn**, ameli insanların görmesi için değil, yalnız **vechullâhı** murad ederek yapmaktır. Böylece kulda **ubûdiyyet** kuvvetlenir; **riyâ** ve **sum‘adan** uzaklaşır, kalben mahlûka değil Rabbine bağlanır. Bu hâl, kulun gerçek azatlığı ve kemalidir; zira Allah’tan başkasına muhtaç olmamak, kulluğun en büyük meyvelerindendir.

DELİL

“Hâlbuki onlara, dini yalnız Allah’a hâlis kılarak O’na kulluk etmeleri emredilmişti.”

Beyyine, 98/5.

TEMEL KAVRAMLAR

İhlâsü’d-Dîn:
Dini yalnız Allah’a hâlis kılmak

Tecrîdü’t-Tevhid:
Tevhidi şirkten arındırmak

Vechullâh:
Allah’ın rızasını istemek

Riyâ:
Ameli insanlara göstermek

Sum‘a:
Amelini insanlara duyurmak

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Dinin tamamı,
hakkı bilmek ve
onunla amel etmektir.”**

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 10/39.

İZAH

İslam’da yalnızca **doğruyu bilmek** yeterli değildir; bilinen **hakka uygun yaşamak** da gerekir. **Faydalı ilim**, insanı Allah’a itaate ve doğru amele götüren ilimdir. Selefin yolunda **ilim ile amel birbirinden ayrılmaz**. Kişi Kur’an ve sahih Sünnetten öğrendiği hakka teslim olur, onu hayatına taşır ve bildiği hak üzerinde sebat eder. İlmin gerçek değeri, kulun imanını, ibadetini ve ahlâkını düzeltmesinde ortaya çıkar.

DELİL

**“Ey iman edenler! Yapmayacağınız
şeyleri niçin söylüyorsunuz?”**

Saff, 61/2.

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Hikmet,
hakkı bilmek ve
onunla amel etmektir.”**

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 19/164.

İZAH

Hikmet, yalnızca çok bilgi sahibi olmak veya güzel söz söylemek değildir. Gerçek hikmet, **Allah’ın bildirdiği hakkı doğru anlamak ve gereğince yaşamaktır.** Bunun için kişi Kur’an ve sahih Sünneti doğru ölçü edinmeli, öğrendiği bilgiyi ameline yansıtmalıdır. Selefin anlayışında ilim, kişiyi hakka bağlılığa ve doğru amele götürdüğü ölçüde faydalıdır. **Bilgi ile amel birleştiğinde hikmet ortaya çıkar.**

DELİL

**“Allah hikmeti dilediğine verir.
Kime hikmet verilmişse
ona büyük bir hayır verilmiştir.”**

Bakara, 2/269.

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Allah’a kulluk,
yaratılmışların kendisi için
yaratıldığı gayedir.”**

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 10/149–150.

İZAH

İnsanın yaratılışındaki en büyük gaye, **yalnız Allah’a kulluk etmektir**. Kulluk; sadece belirli ibadetleri yapmak değil, insanın **inancını, sözünü ve amelini Allah’ın razı olduğu şekilde düzenlemesidir**. **Bunun temeli tevhiddir**. Kul ibadetini yalnız Allah’a yöneltir, O’nun emirlerine teslim olur ve Resûlullah’ın ﷺ sünnetine uygun yaşar. **İnsanın gerçek değeri, yaratılış gayesine uygun bir kulluk hayatı yaşamasındadır**.

DELİL

**“Ben cinleri ve insanları
ancak Bana kulluk etsinler diye yarattım.”**

Zâriyât, 51/56.

İbn Teymiyye şöyle der:

“Allah’ın sevgisi, O’na yönelmek, dini O’na hâlis kılmak, sabır, şükür, rıza ve tevekkül; bütün bunlar Allah’a ibadettir.”

Kaynak: *Mecmû‘u’l-Fetâvâ*, 10/149–150.

İZAH

İbadet yalnızca bedenle yapılan namaz, oruç ve hac gibi amellerden ibaret değildir. **Kalbin Allah’a yönelmesi de kulluğun temel bir parçasıdır. Allah’ı sevmek, yalnız O’na güvenmek, O’nun hükmüne razı olmak, nimetlerine şükretmek ve sıkıntılar karşısında sabretmek kalbin ibadetlerindendir.** Selefin anlayışında dışarıdan görünen ameller ile kalbin amelleri birbirinden ayrılmaz. **Sahih kulluk, kalbin ve bedenin birlikte Allah’a teslim olmasıdır.**

DELİL

“İman edenlerin Allah’a olan sevgileri ise daha güçlüdür.”

Bakara, 2/165.

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Zikir, kalp için suyun
balık için olduğu gibidir.
Balık sudan ayrılırsa
hâli nasıl olur?”**

Kaynak: İbn Kayyim, *el-Vâbilü's-Sayyib*, s. 42;
İbn Teymiyye'den naklen.

İZAH

Kalbin canlılığı, Allah'ı zikretmekle korunur. Balık sudan ayrıldığında nasıl yaşayamazsa, kalp de **Allah'ı anmaktan uzaklaştıkça zayıflar ve gaflete düşer.** Zikir yalnızca dil ile söylenen sözlerden ibaret değildir; kulun Rabbini hatırlaması, O'na yönelmesi ve hayatını O'nun emirlerine göre düzenlemesidir. Kur'an okumak, dua etmek, istiğfar etmek ve Allah'ı tesbih etmek kalbi besleyen amellerdendir. **Zikir arttıkça kalp dirilir; gaflet arttıkça kalp katılaşır.**

DELİL

**“Bilesiniz ki kalpler ancak
Allah'ı anmakla huzur bulur.”**

Ra'd, 13/28.

İbn Teymiyye şöyle der:

“Dünyada bir cennet vardır; ona girmeyen, âhiretin cennetine giremez.”

Kaynak: İbn Kayyim, *el-Vâbilü's-Sayyib*, s. 48;
İbn Teymiyye'den naklen.

İZAH

İbn Teymiyye'nin “dünyadaki cennet” sözüyle kastettiği, **Allah'ı tanımanın, O'nu sevmenin ve O'na kulluk etmenin kalpte meydana getirdiği huzur ve saadettir.** Gerçek huzur yalnız dünya nimetlerinin çokluğunda aranmaz. Kalp Rabbine bağlandıkça, O'nu zikrettikçe ve O'na tevekkül ettikçe huzur bulur. İman ve kulluk, kulun sıkıntılar içinde dahi kalben güçlü kalmasını sağlar. **Dünyadaki gerçek saadet, kalbin Allah ile huzur bulmasıdır.**

DELİL

“Erkek veya kadın, kim mümin olarak salih amel işlerse ona mutlaka güzel bir hayat yaşatırız.”

Nahl, 16/97.

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Bana düşmanlarım ne yapabilir?
Benim cennetim ve bahçem
göğsümdedir; nereye gitsem
benimledir.”**

Kaynak: İbn Kayyim, *el-Vâbilü's-Sayyib*, s. 48;
İbn Teymiyye'den naklen.

İZAH

İbn Teymiyye bu sözüyle, müminin gerçek huzurunun dış şartlara bağlı olmadığını anlatır. **Kalp Allah'a iman, zikir ve tevekkülle bağlı olduğunda insan sıkıntılar karşısında manevî gücünü korur.** Malın azalması, insanların yüz çevirmesi veya kişinin zor durumda kalması kalpteki imanı ortadan kaldıramaz. Kulun en büyük dayanağı Rabbine olan bağlılığıdır. **Allah ile bağı kuvvetli olan kimsenin asıl huzuru kalbindedir.**

DELİL

**“Kim Allah'a tevekkül ederse
O, ona yeter.”**

Talâk, 65/3.

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Benim hapsedilmem
halvet, öldürülmem
şehadet, memleketimden
çıkarılmam ise seyahattir.”**

Kaynak: İbn Kayyim, *el-Vâbilü's-Sayyib*, s. 48;
İbn Teymiyye'den naklen.

İZAH

Bu söz, İbn Teymiyye'nin ağır imtihanlar karşısındaki **iman, sabır ve tevekkülünü gösterir**. O, başına gelen sıkıntıları yalnız dünya ölçüsüyle değerlendirmemiş; her durumda Allah'a kulluk edebilmenin yolunu aramıştır. Mümin de musibet karşısında ümitsizliğe kapılmaz; sabreder, Rabbine güvenir ve yaşadığı imtihanı Allah'a yakınlaşmaya vesile kılmaya çalışır. **İman, sıkıntıyı ortadan kaldırmasa bile kulun ona nasıl karşılık vereceğini değiştirir.**

DELİL

**“Şüphesiz Allah sabredenlerle
beraberdur.”**

Bakara, 2/153.

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Gerçek mahpus, kalbi
Rabbinden alıkonulandır;
gerçek esir ise hevâsının
esir aldığı kimsedir.”**

Kaynak: İbn Kayyim, el-Vâbilü's-Sayyib, s. 48;
İbn Teymiyye'den naklen.

İZAH

İnsanın gerçek özgürlüğü, yalnız bedeninin serbest olması değildir. **Kalbin Allah'a kulluktan uzaklaşması ve nefsin arzularına teslim olması**, insan için asıl **esarettir**. Hevâsını ölçü edinen kişi zamanla hakkı bildiği hâlde ona uymakta zorlanır. Mümin ise arzu ve isteklerini vahyin ölçüsüne göre düzenler; nefsine değil Rabbine kulluk eder. **Gerçek hürriyet, kalbin Allah'a bağlanması ve nefsin hevâsına esir olmamasıdır.**

DELİL

**“Sen kendi hevâsını ilâh edineni
gördün mü?”**

Furkân, 25/43.

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Övülen korku,
seni Allah’ın haramlarından
alıkoyan korkudur.”**

Kaynak: İbn Kayyim, Medâricü’s-Sâlikîn, 1/511;
İbn Teymiyye’den naklen.

İZAH

Allah korkusu, insanı ümitsizliğe düşüren veya hayattan uzaklaştıran bir korku değildir. **Faydalı korku, kul ile günah arasına engel koyan korkudur.** Mümin Allah’ın azabından korktuğu için haramdan sakınır, farzlarını korur ve nefsinin her isteğinin peşinden gitmez. Fakat bu korku Allah’ın rahmetinden ümit kesmeye dönüşmez. Kul, korku ile ümit arasında Rabbine kulluk eder. **Allah korkusunun doğruluğu, insanı günahı terk etmeye ve itaate yöneltmesinde görülür.**

DELİL

**“Benden korkun,
eğer müminler iseniz.”**

Âl-i İmrân, 3/175.

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Zühd,
âhirette fayda
vermeyecek şeyi
terk etmektir.”**

Kaynak: İbn Kayyim, Medâricü's-Sâlikîn, 2/10-12;
İbn Teymiyye'den naklen.

İZAH

Zühd, dünyayı bütünüyle terk etmek veya helâl nimetlerden uzak durmak değildir. **Gerçek zühd, insanı Allah'tan uzaklaştıran ve âhiretine fayda sağlamayan şeylere kalben bağlanmamaktır.** Mümin çalışır, kazanır ve helâl nimetlerden yararlanır; fakat dünyayı hayatının asıl gayesi hâline getirmez. Elindeki nimetler kalbine değil, eline ait olur. Dünya ile âhiret karşı karşıya geldiğinde Allah'ın rızasını tercih eder. **Zühd, dünyaya sahip olmamak değil; dünyanın kalbe sahip olmanasıdır.**

DELİL

**“Âhiret ise daha hayırlı
ve daha kalıcıdır.”**

A'lâ, 87/17.

İBN TEYMIYYE'DEN 20 SÖZ

18/20

İbn Teymiyye şöyle der:

“Vera‘, âhirette zarar vereceğinden korkulan şeyi terk etmektir.”

Kaynak: İbn Kayyim, Medâricü's-Sâlikîn, 2/10–12;
İbn Teymiyye'den naklen.

İZAH

Vera‘, yalnız açıkça haram olan şeylerden uzak durmak değildir. Kul, dinine ve âhiretine zarar vermesinden korktuğu şüpheli şeylerden de sakınır. Mümin helâl ile haram arasındaki sınırları önemser; kazancında, sözlerinde, ilişkilerinde ve davranışlarında ihtiyatlı olur. Nefsinin arzusunu değil, Allah'ın rızasını gözetir. Vera‘, kalbi ve amelleri günaha götüren yollardan korumaya çalışmaktır.

DELİL – HADİS

“Helâl bellidir, haram da bellidir. İkisinin arasında insanların çoğunun bilmediği şüpheli şeyler vardır. Kim şüpheli şeylerden sakınırsa dinini ve ırzını korumuş olur.”

Buhârî, İmân 39; Müslim, Müsâkât 107.

İBN TEYMIYYE'DEN 20 SÖZ

19/20

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Kalbin Allah’a muhtaçlığı,
bedenin yiyecek ve içeceğe
muhtaçlığından daha büyüktür.”**

Kaynak: Mecmû‘u’l-Fetâvâ, 1/24–25.

İZAH

İnsan bedenini yiyecek ve içeceklerle ayakta tuttuğu gibi, kalbin hayatı da Rabbini tanımaya, O’na iman etmeye ve O’na kulluk etmeye bağlıdır. Kalp Allah’tan uzaklaştığında dünya nimetleri onu gerçek anlamda doyuramaz. Tevhid, zikir, dua, Kur’an ve salih amel kalbin gıdasıdır. Kul Rabbine yöneldikçe kalbi kuvvetlenir ve huzur bulur. **Kalbin en büyük ihtiyacı, Allah’a kulluk etmek ve O’na yakınlaşmaktır.**

DELİL – ÂYET

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

“Bilesiniz ki kalpler ancak Allah’ı anmakla huzur bulur.”

— Ra’d, 13/28 —

İBN TEYMIYYE'DEN 20 SÖZ

20/20

İbn Teymiyye şöyle der:

**“Kul için Rabbiyle arasındaki
şeyleri düzeltmekten daha faydalı
hiçbir şey yoktur.”**

Kaynak: Mecmû'û'l-Fetâvâ, 10/637.

İZAH

Kulun ıslahının başlangıç noktası, Rabbiyle olan bağı düzeltmesidir. Bunun temeli sahih tevhid, ihlâs, farzları korumak, haramlardan sakınmak ve günahlardan tevbe etmektir. İnsan dış görünüşünü veya insanların kendisi hakkındaki kanaatini düzeltmekle yetinmemelidir. Asıl üzerinde durması gereken, Allah'ın kendisinden razı olacağı bir kulluk üzere yaşamaktır. **Rabbiyle arasını düzelten kimse, kalbini ve amellerini de ıslah edecek en büyük sebebe sarılmış olur.**

DELİL – ÂYET

**وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ**

“Bizim uğrumuzda gayret gösterenleri elbette yollarımıza iletiriz. Şüphesiz Allah, iyilik yapanlarla beraberdir.”

Ankebût, 29/69